

BÁNYAMUNKÁS

A BÁNYA-, ENERGIA- ÉS IPARI DOLGOZÓK SZAKSZERVEZETÉNEK LAPJA - ALAPÍTVÁ 1913-BAN

J Ó S Z E R E N C S É T !

Borbála Nap 2021

Az idei Szent Borbála Nap – a tavalyitól eltérően – újból személyes részvétellel került megrendezésre, az immáron hagyományos helyszínen, a Magyar Bányászati és Földtani Szolgálat budapesti székházának dísztermében.

Az ünnepi elnökségben foglalt helyet: Dr. Fónagy János országgyűlési képviselő, a nemzeti vagyonért felelős miniszterhelyettes, korábbi ágazati miniszter; Schanda Tamás miniszterhelyettes, az Innovációs és Technológiai Minisztérium parlamenti és stratégiai államtitkára; Dr. Fancsik Tamás az MBFSZ elnöke, Homonnay Ádám a Magyar Bányászati Szövetség elnöke, Rabi Ferenc a BDSZ elnöke, Dr. Hatala Pál az OMBKE elnöke; Prof. Dr. Mucsi Gábor a Miskolci Egyetem Műszaki Földtudományi Kar dékánja; Dr. Zoltay Ákos az MBSZ ügyvezető főtthikára, az ünnepség levezetője.

Az ünnepség díszvendégeként a közönség soraiban foglalt helyet Kádár Andrea Beatrix az Országos Atomenergia Hivatal főigazgatója, az ITM korábbi energetikáért felelős helyettes államtitkára, valamint Holnapp László a miniszterelnöki kormányiroda kabinetfőnöke.

A rendezvény a Magyar Himnusz közös elneklésével vette kezdetét. A meghívott vendégek köszöntését követően, a résztvevők egy perces néma felállással tisztelegtek a közelmúltban elhunyt bányász és kohász testvéreik emléke előtt.

Ezt követően az ünnepet-, a bányász

és kohász szakmát méltató beszédek és köszöntők hangzottak el.

Ünnepi beszédet mondott Schanda Tamás, majd köszöntötte a résztvevőket Dr. Fónagy János, Homonnay Ádám és Hatala Pál.

A rendezvény immáron szintén tradicionális eseménye Szt. Martin mindig nagy sikerű előadása. Ezt követően került sor a kitüntetések, elismerések átadására.

Az ünnepség a bányász és kohász himnusz közös elneklésével zárult.

(Az alábbiakban a miniszterhelyettesi beszédek szerkesztett változatát olvashatják!)

A szolidaritás jelentősége

Amikor – érdekképviselési körökben, baráti társaságokban, hivatalos fórumokon – a szakszervezet alapértékeiről esik szó, szinte kivétel nélkül mindenhol az élen szerepel a szolidaritás. Büszké vagyunk rá, s a mozgalom hazai, vagy éppen nemzetközi történeti eseményei között bőven akadunk, ezt a büszkeséget erősítő példákra.

A Bányai Dolgozók Szakszervezetének történetét feldolgozó (Gergely Ernő történész kiváló munkája) könyv végén található eseménynaptár 1945-ig tartó leírásai azt bizonyítják, hogy a bányamunkásság a jobb életért folytatott harcában folyamatos sztrájkkészültségben élt, s rendszeresen alkalmazta követeléseit nyomtatékosítására, az érdekvédelem legvégső eszközét, a munkabeszüntetést. A helyi, csak egyes bányauzemeket, vállalatot megmozgató akciók híre átsapott a régiót, megyehatárokon, s nem egyszer generáltak hasonló cselekvést, más szénmedencék munkásai között. Ezeknek hol volt eredménye, részeredménye, hol erőszakos eszközökkel letörte a bányatulajdonosok mögött álló államhatalom, de példát szolgáltatott arra, hogy összefogással nem lehet mondani a munkások életkörülményeit ellehetetlenítő törekvésekre.

A szociológia így definiálja a szolidaritás fogalmát: A meglévő közösség ösztönösen vagy tudatosan korlátoz bizonyos egyéni vagy csoportérdeket, hogy kölcsönös köteleesség- és segítségvállalást hozzon létre a közösségen belül vagy más közösségekkel. Indítéka a társadalmi egymásrautaltság, vagyis a közérdek. Az idegen szavak képzőszótára négy megközelítést is adja ennek a latin eredetű szónak. 1. Összetartás az eszmei és gyakorlati azonosság, közösség, vagy a közös érdekek alapján. 2. jog. egyetemleges, együttes felelősség. 3. Közös, kölcsönös köteleesség- és segítségvállalás. 4. Kölcsönös bizalom.

Így van ez bizonyos szakmacsoportokon belül is. Hozhatnék meggyőző példákat a könnyűiparból, de talán a legplasztikusabban a mélyművelésű bányaszatban dolgozók igazolhatják a szolidaritás jelenlétét. Történelmileg. Már csak azért is, mert az egymásrautaltság, a közös érdek itt volt leginkább tetten érhető. A szolidaritás nem privilégium, hanem a munkakörülmények diktálta szükség-szerűség volt. Közös érdekünk, hogy balesetmentesen végezzük a munkánkat. Hogy vigyázzunk a magunk, de a pajtásunk testi épségére is. Minden ennek a szükségszerűségnek volt alárendelve. Nem véletlen az sem, hogy a bányász szakszervezeti mozgalom beépítette ezt a már készen kapott értéket, s hosszú időn keresztül sikeresen érvényesítette. A II. Világháború végétől egészen a rendszerváltás hajnaláig nem voltak sztrájkok, s talán nem véletlen, hogy éppen a bányászok kezdték újból alkalmazni ezt a legkeményebb érdekvédelmi eszközt.

Napjainkban sokan kérdezik, a kívülállók nem titkolt iróniával, a belül levők olykor indokolatlan kétségbeeséssel: létezik még szolidaritás? Mármint a munkavállalók között.

Persze, létezik, mondhatnánk meggyőződéssel, csak éppen a gyakorlása ütközik nehézségekbe. A kivitelezés gátja egyszerűen prezentálható. Az egyik cég dolgozója, a helyi szakszervezet vezetésével, beszűntetik a munkát, mert keveslik azt a bért, amit a végzett munkáért kapnak. A másik cég munkavállalói egyetértően a munkaharc tartalmával, de elbizonytalanodnak azt illetően, hogy szolidaritásukat bármely módon kifejezésre juttassák, mert attól félnek, hogy ezzel kihívják maguk ellen a tulajdonos haragját, s könnyen az utcán kívül találják magukat. Értik, tudják, hogy a sztrájk jogos, magukban igazat adnak nekik, de itt, az ő cégüknel most nincs különösebb probléma, miért kockáztassanak?

Elérkeztünk a közös felelősségvállalás lényegéhez. A cselekvés motorja, természetesen módon, a szakszervezet kell, hogy legyen. Ha egy érdekképviselőt gyenge, erőtlenné, határozatlan, bizonytalan, akkor könnyen legyőzhető. Ha nem egyenlő partnere a munkáltatónak, ha nincs a birtokában az érveléshez szükséges információknak, akkor tárgyalóképtelen, s mindig alul marad.

Mitől lenne határozott, lendületes, magabiztos? Mi az az erő, amely által kikényszerítheti, hogy megkapja a kellő municiót az eredményes érdekegyeztetéshez?

A válasz magától értetődő, nyilvánvaló, s köztudott.

A tagságtól. Minél nagyobb tömeget, minél szervezettebb és mozgósítható tagságot tud maga mögött, annál nagyobb a siker valószínűsége.

Ahhoz, hogy kellő magabiztosságot generáló tagság szerveződjön a szakszervezetben, közös erőfeszítésre van szükség.

A Bányai, Energia és Ipari Dolgozók Szakszervezete legutóbbi, XXXV. kongresszusa világosan megfogalmazta a tagszervezési munka jelentőségét. A Programból adódó Cselekvési Program konkrétan meghatározta a tennivalókat. A munka akkor elkezdődött, s azóta minden évben értékelésre kerül. Az eredmények alapján megállapítható, hogy a tagszervezési mutatók – bár lassan -, de biztatóan alakulnak.

Az nyilvánvaló, hogy ebben a tisztségviselők felelőssége óriási. Ők is tudják azt, hogy tagokat az országos központból nem lehet szervezni. Azzal is tisztában vannak, hogy erre nem elég határozatot hozni, lelkesítő szavakat mondani, és szívos, napi, alapszervezeti szinten folyó munkával lehet csak eredményeket felmutatni. A BDSZ lokális vezetői, aktivistái lelkiismeretesen, felkészültek, elkötelezettek. Ők azok, akik a garanciái lehetnek annak, hogy a BDSZ akár országos, akár regionális értelemben még nagyobb hatékonysággal működjön, mint eddig.

És hogy továbbra is felsőfokon működtesse a szakszervezet – címben is felidézett – alapértékét, a szolidaritást!

Hámori István Péter
a Bányamunkás főszerkesztője.

Schanda Tamás ünnepi beszéde

Nagy tisztelettel köszöntöm nemzetünk egyik legnagyobb múltú foglalkozásának képviselőit. Köszönöm, hogy itt lehetek és megoszthatom Önökkel a gondolataimat. Sokkal jobban járunk, ha nem én beszélnék, hanem hallgatnám az önök történeteit, hiszen a hazai bányásztársadalom nemcsak az évszázadok tapasztalatát halmozta fel, s már a kezdetek kezdetétől jelentős szerepet vállalt a haza gazdasági erősödésében és ipari fejlesztésében, hanem valójá-

ban az egyik legösszetartóbb közösség is volt. S nemcsak volt, hanem ma is az. Olyan hagyományokat és értékeket őrzött meg, amelyet bármelyik más szakma megirigyelhet. A magyar bányászat jelentőségét egész Európában ismerték és elismerték. A bányavárosok és települések méltó rangot vívtak ki maguknak. Besztercebányától Komlóig, Tatabányától Nagybányaig virágzott a magyar bányászat. Ez a szektor alkotta, csaknem ezer éven át, a legjelentősebb magyar nagyipar, belőle nőttek ki a meghatározó ipari területek, mint a vegyipar és a gépipar. A bányászat nyújtott keretet a különböző tudományágaknak a fejlődéséhez is. A kémiától a mérésig. Nagy hatással volt a műszaki felsőoktatás fejlesztésében, ezáltal a természettudományos ismeretterjesztés erősítésében is. Ha csak arra gondolunk, hogy a háromszázéves selmeci akadémia megalakulása (Amely a soproni és a miskolci egyetem jogelődje!) minnek is köszönhető. Az a hagyományrendszer pedig, amelyet az akadémisták hoztak létre, ma is élő, ma is virágzik. Egy lenyűgözően színes és példás módja a szakmai összetartozás erősítésének, amely sok évvel a diploma megszerzése

után is elkíséri a volt hallgatókat.

Tisztelt hölgyeim és uraim!

Hazánk ásvány- és nyersanyagai a nemzet kincsei. Évszázadok óta kiemelt szakemberek járnak élen ezek kitermelésében. Ez a jól képzett és tapasztalt szakemberegárda megbecsülést és tiszteletet érdemel. Erre a nemzeti grémiumra támaszkodhatunk akkor is, amikor új kihívásokra kell új megoldásokat találnunk. A természet és magyar ásványkincs tiszteletén felnövő nemzedékek-nél jobban senki sem értheti a teremtet világunk, a környezeti értékeink fontosságát. Akik évszázadok óta biztosítják az ország energiaszükségleteit, alapanyagait, azok tudják, és ők tudhatják a legjobban, hogy milyen nagy jelentősége van minden korban hazánk energia szuverenitásának. A magyar bányászat és kohászat, amely elődeink Kárpát-medencei letelepedése óta jelen van, egy ezredév gazdasági, társadalmi, technológiai szakmai átalakulásait tapasztalhatta meg. Állandóság azonban mégis volt. Az értékek tiszteletében, a helytállásban és a kemény munkában. Minden más mindig változott. A magyar bányászok azonban képesek voltak folyamatos megújulásra. (Folytatás a 2. oldalon)

Schanda Tamás ünnepi beszéde

(Folytatás az 1. oldalról)

Tisztelt hölgyeim és uraim!

Teremtett világunk védelme a magyar energia szuverenitásnak a biztosítása, a folyamatos technológiai fejlődés továbbra is kihívást jelent. Mely olyan újabb megoldásokra is sarkall bennünket, ami a magyar bányászatot is jelentősen érinti. Magyarország elkötelezte magát a teremtett világunk és környezete védelme mellett. Öröklött környezetünkért, annak megőrzéséért pedig számtalan intézkedést tettünk és teszünk. De látnunk kell azt is, hogy az Európai Unióban sok vita van erről a kérdérről. Mi a megfontolt cselekvésben

hiszünk. Magyarország döntött arról, hogy 2050-re klímasemleges lesz, ezért pedig jelentős átalakulásra van szükség a magyar gazdaságban. De ehhez – egyrészt – ésszerű, és körültekintő intézkedések szükségesek, melyeket nem könnyítene meg Brüsszel átgondolatlan politikai szövegei és tettei. Ezt a csatát ugyanis nem szóban, hanem tettekben kell megvívni. Másrészt ennek hatalmas költségét a szennyező vállalatoknak kell viselniük és nem az embereknek, ahogy azt Brüsszelben kívánják.

Tisztelt hölgyeim és uraim!

Látjuk, hogy a bányászat jelentős kihívások elé néz. A gazdaság erősítése, a teremtett világ védelme azonban való-

óban nem ellentétes célok. Éppen, hogy jó esetben, erősíthetik is egymást. Az ágazat megújulás előtt áll. Mint manapság minden területre úgy a bányászat előtt álló kihívásokra is az innováció a válasz. Az innováció pedig új esélyeket, új utakat, új lehetőségeket és távlatokat teremt az iparág számára. Az biztos – erről engedjék meg, hogy tájékoztassam önöket – hogy a magyar kormány azon dolgozik, hogy az átalakulás semmiképpen se veszélyeztesse a magyar vállalkozásokat, a családokat és a dolgozók munkahelyeit. Ma hazánk egy folyamatosan erősödő, dinamikus növekvő gazdasággal rendelkező, értékeire büszke ország. Magyarországon

patrióta gazdaságpolitika érvényesül, amelynek pillérei: a család védelme, a munka megbecsülésének a visszaadása, a magyar érdek könyörtelen képviselése és az innováció növelése. A koronavírus-válság alatt is mindvégig kitartottunk a munkaalapú és családközpontú magyar gazdasági modell mellett. Ennek eredményeképpen Magyarország első között lábalt ki a válságból. A magyar gazdaság már 2021 második negyedévében elérte a válság előtti gazdasági teljesítményt, miközben a világ-gazdaság, a becslések szerint csak 2022 év végére éri utol magát. Minden korábbi nál magasabb szintre sikerült növelnünk a foglalkoztatást. Ma közel 4,7

millió ember dolgozik hazánkban, közben pedig a munkanélküliség az egyik legalacsonyabb az Európai Unióban.

Tisztelt hölgyeim és uraim!

Önök – biztos mondhadjuk -, az egyik legkeményebb és legveszélyesebb szakmának a képviselői. Bányásznak lenni nem egyszerűen egy szakmának a konkrét művelését, hanem azon túl, sokkal többet, egy életformát, közösségi szemléletet, gondolkodásmódot jelent. A bányászok értékelvűségére, szakmai tudására, tapasztalatára ma is szükség van. Éppen ezért kívánok önöknek sok erőt és jó egészséget a további munkájukhoz!

Jó szerencsét!

Fónagy János ünnepi köszöntője

Tisztelt ünneplők!

A bányászokkal és a bányászattal kapcsolatban, s ez igaz a kohászatra is, az embereknek évszázadok óta két dolog jut az eszébe. Az egyik a csapatmunka, a másik a veszély. A bányászoknak, kohászoknak, a saját biztonságuk, egymásra utaltságuk érdekében mindig létfontosságú volt az egymás iránti bizalom, a magas szakmai tudás, a

kell érvényesülnie a munkám által megszabott és a csapat, a többiek által megszabott rendnek, fegyelemnek, szakmai hozzáértésnek. És hol van helye és feladata a demokráciának, mely alapvetően, az egymás iránti bizalomban nyilvánul meg. Mindegyik szakma, mind a mai napig olyan erőforrásokat állít elő, amelyek mind a modern társadalom kialakulásához, mind a fennmaradásához, a jövőjéhez nélkülözhetetlenek.

Tudom, hogy közhely, amit mondok, de nap, mint nap előkerül, s a társadalom természetesnek veszi, holott korántsem olyan természetes, hogy ég a villany, energia van, hogy a lakásokban meleg van, hogy a szén a gázt, a kőolajat, s egyéb természeti erőforrásokat magától értetődően vesszük igénybe, s nem mindig gondolunk arra, hogy ezeknek az előállítás, kitermelése folyamatosan megújuló munkát, erőfeszítést, hozzáértést és egy nagyon komoly szakmai közösséget képvisel. Személyes meggyőződésem, s amikor van rá lehetőségem, el is mondom főnökeimnek, hogy kérem, higgyék el: a nemzeti szuverenitásnak, mondjuk egy

napig, a társadalmi elfogadottságnak és elismerésnek.

Mindnyájan tapasztaljuk az elmúlt napokban, hetekben újra, egyre erősödő hangnemben, hogy az energiaforrások iránti kereslet folyamatosan növekszik. Az ellátás zavartalansága és megfizethetősége mindenkitől fokozott figyelmet vár el. Amit az általunk képviselt politikai közösség rezsicsökkentés címen szokott összefoglalni, hogy az emberek a mindenkori jóléti viszonyaiknak megfelelően jussanak hozzá az elektromos áramhoz, a gázhoz, a háztartás működtetésének mindennapi dolgaihoz. Ez nem mindig egyszerű dolog. A szkeptikusok borús jóslatai ellenére ez a dolog működik, jó és megbízható üzlet a mai napig. Az állam számára is. Nem véletlen, hogy az elmúlt tíz év alatt minden olyan privatizált erőművet, szolgáltatót, mindent, ami ezzel összefügg, igyekeztünk drága pénzért visszavásárolni, s ezekben hazai befolyást érvényesíteni.

A kormányának jelenleg és a jövőben is céljai között szerepel a bányászati ágazat megerősítése. Ezt szolgálja a Bányatörvény által az országgyűlés által már elfogadott s szervezeten 2022 január elsejétől hatályba lépő módosítás is, amelynek révén a bányafelügyeleti feladatokat a szabályozó tevékenységet felügyelő hatóság veszi át. Ennek a hosszú és szigorú elnevezésű intézménynek a hatáskörébe kerül. Gyakorlatilag az ország működése szempontjából szinte minden jelentős, normatívák által meghatározott, tevékenység a szerencsésjáték-energián keresztül a bányákig sok minden ide tartozik. Reményeink szerint az egészen az a célja, hogy csökkenjen a bürokrácia, erősebb kontrollal legyen biztosítható a gazdaság védelme, s nem utolsósorban – erre már utaltam – erősítse a nemzeti szuverenitást. Ez a hatóság, a kormánytól függetlenül, önálló szabályozó szervként működik, éves beszámolási kötelezettséggel a parlamentnek tartozik. A hatóság küldetése, az általam előbb említettekkel összhangban, hogy Magyarország, a stratégiai jelentőségű ágazatokban, visszanyerje cselekvési szabadságát. A korábbiaknál célzottabb felügyelet valósulhat meg. Az élet, az egészség, a tulajdonjog, s a környezetvédelem érdekében, az ásvány- és geotermikus energia, vagyongazdálkodással kapcsolatos követelmények érvényesítésében és a hazai építőanyag-ipar ellátásbiztonságának elősegítésében. Ez az utóbbi hetekben, hónapokban, félévben, egy évben különös hangsúlyt kapott.

A megfelelő piacsabályozás lehetővé teszi, hogy egyes, jelenleg külföldi szereplők által dominált területeken csökkenjen a nyersanyagok importigénye, ezáltal javuljon az építőipar, s a magyar gazdaság versenyképessége. Várakozásaink szerint mindez pozitív hatással lesz a munkaerő-piacra is. Félreértés ne essék, ne egy autark gazdaságot képzeljünk el. Nem Albánia korábbi dicsőségét kívánjuk felülmúlni, hanem alapvetően arról van szó, hogy nemzetgazdaság nem lehet építőipar nélkül, s az építőiparhoz – mint már

említettem – kell a kavics, a homok, a mész, a betonacél, tehát kellenek azok az alapanyagok, amelyek ma, jelentős részben külföldi kézben vannak.

Hölgyeim és uraim!

Meggyőződésem, hogy a mai nap ünnepi hangulatát egyébként ennek az ágazatnak az eredményei is emelik. A kitermelt nyersanyagok mennyisége 2016-2019 között közel harminc százalékkal növekedett. Kiemelkedő a kőolajtermelés, amelynek több mint hatvan százalékos a növekedés rátája. A kitermelt cement és mészipari nyersanyag mennyisége tizenhárom százalékkal, építő, díszítőkövet ötvenkét százalékkal, a homok kilencvenhat százalékkal, a kavics közel hetven százalékkal növekedett. A kerámiaipari nyersanyagok mennyisége is negyven százalékkal nőtt. Az elmúlt években a geotermikus energia hasznosítása is fokozódott, közismert, hogy az elmúlt évtizedben a korábbi szélenergiának favorizálása mellett és helyett, elsősorban a napenergiát szorgalmaztuk, mint alternatív energiaforrást. Az előbbi számok, százalékos növekedés alapján megalapo-

mondatok, de gondoljanak a jelenlévők arra, hogy az elmúlt egy-másfél-két évben, mi a Mátrai Erőmű kapesán jöttünk össze ilyen szakmai környezetbe, ahol ezek a magasztos mondatok nagyon mindennapi cselekvéssé válnak. Deklarált célunk ez volt az első kormányzati ciklusunkban is, de 2010-től hangsúlyozottan, a hazai energetika importfüggőségének csökkentése, amelyben fontos szerep jut a hazai energiahordozó készletek költséghatékony és környezetkímélő hasznosításának is és hozzáteszem: a meglévő energetikai ásványvagyon felelős megőrzésének is.

Tisztelt ünneplők!

Egy nép, egy nemzet, de egy szakma is akkor szűnik meg létezni, amikor elveszik a történelmét, a múltját, a hagyományait. A bányászok – s ezt a mai ünnep is bizonyítja – ma is erős és összetartó közösséget alkotnak, őrzik történelmi és kulturális értékeiket. Együtt éljük meg ezeket a hagyományokat. A Szent Borbála nap az ünneplésen, a megemlékezésen, a rövid számvetésen túl lehetőséget teremt arra is, hogy kicsit megálljunk, s számot vessünk

hozzaértés, mert csak ez volt és jelenleg is ez a garancia arra, hogy a természeti örökkel sikeres vegyék fel a küzdelmet. Az ember, a mostani munkájának végzése során, számtalanszor utalt arra, hogy ezekben az üzemekben, legyen az bányá, vagy folyamatos melegüzem, más, ha úgy tetszik igaz értelmet kap a demokrácia. Ezek a társadalomnak azok a nagyon fontos bázisai, ahol az emberek tisztában vannak, hogy hol

hazai építőiparnak a kavics, a homok, a cement, a betonacél, az pont olyan fontos kelléke, mint az, hogy egy országnak legyen himnusza, vagy a határait biztonságban meg tudja védeni. A nemzeti függetlenségnek ezek pont ugyanolyan elemei. Nem beszélve az energiáról, az erőművekről, a bányákról, egyáltalán a rendelkezésünkre álló vagyonról. Alapvető társadalmi szükségletet elégít ki ez a szakma. Ez az alapja, mind a mai

zott kijelenteni, hogy a bányászatnak van jövője, a bányászat perspektivikus évek elé néz. Ennek érdekében új alapokra helyezzük a bányajáradék számítását. Megújítjuk és részben megújítottuk az építő alapanyagok kitermelésére vonatkozó szabályokat is. Az állam tulajdonában lévő ásványkincsekkel történő ésszerű és felelős gazdálkodás az állam a gazdaság és a társadalom közös érdeke. Ezek így emelkedett

saját magunkkal. Szent Borbála kitaratása, állhatatossága, szilárd erkölcsi útravalót nyújt számunkra. Az ő példáját szem előtt tartva, ezúton szeretnék Magyarország kormánya nevében is köszönetet mondani eddigi munkájukért, elhivatottságukért. Jó egészséget és ebben a válogatással teli adventi időszakban boldog meghitt ünnepeket kívánok önöknek és szeretteiknek.

Jó szerencsét!

Kitüntetettjeink

„Szent Borbála érem” miniszteri elismerésben részesült, lelkiismeretes bányászattal kapcsolatos tevékenysége alapján **Bárádi Tibor** a MOL Nyrt., Csoportszintű KTD Felszínalatti Folyamatok és Mezőfejlesztés Vezető szakértő-rezervoár mérnöke. **Dr. Berze György** a HEXUM Földgáz Zrt. vezérigazgatója. **Lukács Ottó** az FGSZ Földgázszállító Zrt., Hálózat és Rendszerirányítás, Üzemvitel Irányítási osztály gázturbina és kompresszor szakértője. **Mocsnik Imre** a Bauxit Kft. Kőbánya üzemvezetője. **Nagy Róbert** Argon-Ker Kft. bányászati vezetője. **Prakfalvi Péter** a Magyar Bányászati és Földtani Szolgálat, Ásványvagyon és Adattári Főosztály vezető-hivatali főtanácsosa. **Dr. Rácz Ádám** a Miskolci Egyetem, Műszaki Földtudományi Kar, Nyersanyagelőkészítési és Környezeti Eljárástechnikai Intézet egyetemi

docense. **Sőregi Zsolt** az MVM Mátra Energia Zrt. Bányászati szakszolgálat. Bánya Tervezési és –fejlesztési Osztály technológusa. **Szalai László Béla** az MVM Mátra Energia Zrt., Visonta bányagazgatóság kiemelt szakértője. **Székely Szabó Tamás** a MOL Nyrt. Kutatás Termelés – Fúrási És Kút munkálati Management MOL Felelős Műszaki Vezetője, Kitérővédelmi Vezetője. **Tarr Ferenc** a Geoinform Kft. és a Rotary Zrt. ügyvezetője, ill. vezérigazgatója. **Végh Viktor** a WIENERBERGER Zrt. bányászati vezetője.

„Szent Borbála érem” elismerésben részesül, lelkiismeretes kohászattal kapcsolatos tevékenysége alapján **Farkas György** a Nemak Győr Alumíniumöntőde Kft. részlegvezetője. **Sándor István** a Qualiflexpack Kft. Ügyvezető Igazgatója.

MINISZTERI ELISMERŐ OKLEVÉL-ben részesült: **Apró Barnabás** a Colas Északke Kft. bányászati főmérnöke. **Balogh Zoltán** a MECSEKÉRC Környezetvédelmi Zrt. geológusmérnöke. **Falus György** a Magyar Bányászati és Földtani Szolgálat, Földtani és Geoinformatikai Főosztály főosztályvezetője. **Fülöp Béla** a ROTARY FÚRÁSI ZRT Szerszámszolgálat vezetője. **Kassai Ákos** az MVM Mátra Energia Zrt. Bükkábrányi Bánya Karbantartás-előkészítési osztálya Kiemelt szakértője. **Kassai Katalin** a Perlit-92 Kft. Pálháza titkárság és humánpolitikai vezetője. **Dr. Királyné Pintér Zsuzsanna** O&GD Central Kft. szenior pénzügyi kontroller. **Lőrincz Zoltán** a Geoinform Kft. Kútgeofizika Kútgeofizikai szervizvezetője. **Markóné Pócsik Márta** a MOL NYRT. Kutatás-termelés MOL, Kutatás MOL szenior geofizi-

kusa. **Mályinkó Zoltán** a Nitrokémia Környezetvédelmi Tanácsadó és Szolgáltató Zrt. – Vállalkozási Igazgatóság Projektvezetője, a Recski Bányáüzem üzemvezetője. **Molnár István** a Bányavagyon –hasznosító Nonprofit Közhasznú Kft miskolci fióktelep fióktelepi referense. **Orosz László** a Magyar Bányászati és Földtani Szolgálat Geoinformatikus kutató, osztályvezetője. **Sőreg Viktor** a MOL Nyrt., Csoportszintű Kutatás Csoportszintű Kutatás Tervezés és Portfólió Vezető Szakértője, Csoportszintű Kutatás Műszaki Minőségbiztosítás Vezetője.

A Magyar Bányászati Szövetség Elnöksége a „Magyar Bányászatért” szakmai érdemérmeket és jubileumi plaketteket adományozott.

A „Magyar Bányászatért” ezüst érdemérem kitüntetést vehetett át: **Dr. Jean Kornél** úr az Ecovis Hungary

Legal Ügyvédi Iroda irodavezetője, az MBSZ Jogi Bizottsága elnöke, a bányászat területén több mint két évtizedes kiemelkedő jogi szakmai tevékenysége elismeréseként. **Tóth Csaba** vezérigazgató úr a NITROKÉMIA Zrt. alapításának 100. évfordulója alkalmából. **Laub Ernő** ügyvezető igazgató úr UZSA Bányáüzem megnyitásának 70., és a BASALT Középkő Kőbányák Kft. alapításának 30 évfordulója alkalmából. **Cseh Zoltán** ügyvezető igazgató úr a COLAS Északke Kft. alapításának 30. évfordulója alkalmából. **Paksi Zoltán** vezérigazgató úr az ÜVEG-ÁSVÁNY Kft. alapításának 30. évfordulója alkalmából. **Dr. Szirtes László** ügyvezető igazgató úr a METAL-CARBON Kft. alapításának 30. évfordulója alkalmából. **Végh Viktor** bányászati vezető úr a WIENERBERGER Zrt. alapításának 30. évfordulója alkalmából.

Borbála Nap Oroszlányban

A csökkenő létszám miatt, az idei évben először az OMBKE vezetősége és az OBEDSZ úgy döntött, hogy egyesíti erőit, és közösen rendezik meg a kétnapos megemlékezést. December 4-én délután a Szent Borbála szobornál volt koszorúzás, majd azt követően a Bányász Klubban folytatódott a rendezvény.

A szobornál Torma Lajos, az OBEDSZ elnöke tartott ünnepi beszédet. Az alábbiakban ebből idézünk.

„Városunk, Oroszlány egykor az ország legfőbb szénbányászati térsége volt. Ezért a bányász szakmai múlt a

bányászat-hoz fűződő szokások, emlékek és nyugodtan mondhatom, hogy a sport hagyományok számtalan szállal kötődve, szövik át a kul-turális életünket.

Rendkívüli lehetett volna, 2021-ben a Szent-Borbála napi ünnepségünk, ha a hazánkat és az egész világot sújtó COVID-19-es járvány nem tesz keresztbe. Idén ősszel is a kialakult helyzet, újból megnehezítette az életünket. Sok – sok kiváló bányász kollégát veszítettünk el az elmúlt két évben.

A csökkenő létszám miatt, az idei évben először az OMBKE vezetősége

és az OBEDSZ úgy döntött, hogy egyesítik erőiket és közösen rendezik meg a kétnapos megemlékezést. De a szakestély, az idősebb tagok egészségének védelme érdekében, később kerül lebonyolításra!

Az OBEDSZ egy nagy múltú visszatekintő szervezet, meghatározó szerepe volt és van, az aktív és a nyugdíjas bányász társadalom hétköznapijaiban. Kiemelkedő feladatunknak tartjuk az Oroszlány múltját átszövő bányász hagyományok ápolását, azok szélesebb körben történő megismertetését, megőrzését, tiszteletét!”

Bányász emlékhely

A bányászahagyományok őrzésének igen szép példája valósult meg Gyöngyösoroszlányban.

Az idei Borbála

napi ünnepség keretein belül, felavatták a Nitrokémia Zrt és az Urándolgozók Szakszervezete által állított, a helyi bányászok életét megidéző emlékhelyet. A termelés megszűntével befejeződött ezen a területen a bányászat. A település azonban nem felejtette el, hogy mit

köszönhet az egykori szakmakultúrának. Az emlékhely átadásával garancia nyílt arra, hogy az elődök munkája nem merül feledésbe, s a bányásztradíciók ápolásának van látogatható bázisa.

A helyi rendezvény ünnepi szónoka Rabi Ferenc, a BDSZ elnöke volt.

Bányászatunk szakrális építményei

Brennbergbányai Szent Borbála-temető kápolnája

A brennbergbányaiak a jelentősnek nevezhető szénbányászati tevékenység ellenére az akkor alapvető közösségi intézmények és létesítmények, iskola, orvos, s temető nélkül élte életét. Templomuk is csak 1930-ban készült el. A hívők az ágfalvai hitközséghez tartoztak, vagy Sopronba jártak be imádkozni, halottaikat az ágfalvai temetőben hantolták el. 1872-ben a falu lakói közül több mint százan estek áldozatul a tomboló kolerajárványnak. A halottakat

azonban Ágfalva nem engedte a helyi temetőben eltemetni. Ekkor hozták létre a brennbergi bevezető út melletti területen a temetőt, mely azonnal a „Bányász-temető” nevet kapta.

A temetőkápolna felállításának költségeit az a Dräsche Henrik állta, aki a kőbányai téglagyárat kiszolgáló első szénbányáját itt helyezte üzembe. Dräsche ekkor már visszavonult a vállalkozás vezetésétől, de élete végéig tartotta a kapcsolatot az egykor általa felügyelt

területekkel, településekkel.

Dräsche Henrik (teljes nevén: Ritter Heinrich Dräsche von Wartinsberg) 1811-ben született Brünbnben, majd 25 évesen állt a téglagyárakat alapító és bányabérlőként működő nagybánya, Miesbach Alajos szolgálatába. Amikor 1857-ben Miesbach elhunyt, Dräsche 9 tégláégető üzemet, és 30 bányát örökölt. Halálakor vagyonát 25 millió forintra becsülték.

A kis kápolna – melynek mintájával

minden valószínűség szerint a Dräsche nagybánya, Miesbach Alajos által Kőbányán üzemeltetett tégláégetőben egykor állott kápolna szolgált – egyszerű, gótikus stílusjegyeket hordoz. Két oldalán két-két keskeny, magas ablak biztosítja belső terének megvilágítását, bejárata felett a középkori templomokra jellemző mérműves kerek ablak található. A tető felett téglalából épített kis védőház alatt egy harang található, hasonlóan az említett kőbányai kápolnához. Az

ablak felett német nyelvű tábla örökíti meg az adományozó nevét.

Felszentelése magától értetődően Szent Borbála tiszteletére történt. A kápolna épületét a brennbergi hívők és lokálpatrióták a 2018-19-ben felújították.

A Szent Borbála temető kápolnája Sopron Megyei Jogú Város Önkormányzat Közgyűlésének 36/2008. (XII. 4.) önkormányzati rendelete alapján helyi védelem alatt áll.

Mednyánszky Miklós

Könnyűipari szakmai nap 2021. október 13.

Bár azt tartják egyesek, hogy a 13-as szám nem igazán szerencsés, az időpontot és a témát tekintve most ellentmondanék ennek.

Az utóbbi, több mint egy év bezártsága és szigorításai után – két év elteltével – végre újra alkalmam nyílt részt venni a BDSZ, a Magyar Könnyűipari Szövetség és TMTE közös rendezvényén, a Könnyűipari szakmai napon.

Jó volt újra ismerős arcokat látni és új ismereteket kötni. Jó volt meghallgatni az előadásokat, melyek aznap elhangzottak. Jó volt megbizonyosodni arról, hogy a magyarországi könnyűipar még létezik, annak ellenére, hogy az elmúlt évtizedek erősen megritkították az ebben az iparágban működő cégek sorait.

A rendezvénynek újra a BDSZ Városligeti fasorban található székháza adott otthont. Az épület Tanácstermében csak akkor csendesedett el a beszél-

getők zsvivaja, amikor a BDSZ könnyűipari tagozatának alelnök asszonya Sulyokné Kruspán Rozália felkérte a BDSZ elnökét, Rabi Ferencet és az MKSZ elnökét Dr. Kokasné Dr. Palicska Líviát a rendezvény megnyitására.

A szívélyes megnyitó beszédek után tartalmas előadások következtek.

Halhattunk a hazai könnyűipar előtt álló kihívásokról, melyeknek középpontjában az oly sok helyen és fórumon elhangzó fenntarthatóság és körforgásos gazdaság áll. Az előadásban elhangzottak az ebben a témában lezajlott „tex2green” Ginop pro-

jekt során gyűjtött információk (Dr. Kokasné Dr. Palicska Lívia MKSZ elnök: A hazai könnyűipar előtt álló kihívások – irányváltás a fenntarthatóságához) https://mksz.org/sites/default/files/1_ginop_projekt_rovid_osszefoglalo_2021.09.02_vegleges.pdf

Betekintést nyerhettünk egy könyv születésének folyamatába, mely a magyarországi bőr és cipőipar helyzetét és történetét ismerteti meg velünk. (Molnár Ernő: A félperiféria ipara és a globális termelési hálózatok – A bőrfeldolgozó ipar átalakulása Magyarországon) [A könyvről lapunk más helyén olvasható recenzió! – A szerk.] A könyv, a szerző szerint, egyszerűen kíván szólni a tudományos közvéleményhez, az ipar szereplőjéhez és a téma iránt érdeklődő közönséghez is. Mivel kevés jól megírt, átfogó és korszerű szemléletű gazdaságföldrajzi munka olvasható magyar nyelven, ezért a könyv ezen a helyzeten is javít-

hat majd. Ennek okán, akár kiegészítheti majd a felsőoktatásban használt jegyzetek sorát is az említett témában.

Tájékoztatást kaptunk a könnyűipari felnőttképzés átalakításának lehetőségeiről országunkon belül. (Ecker Gabriella - TMTE ügyvezető főtitkár: A felnőttképzés átalakulása a könnyűiparban). http://tmte.hu/_userfiles_/tmte/KSZN_TMTE_eloadas_211013.pdf

Ecker Gabriella, a téma előadója elcsukló hangon mesélt a projektben szerzett személyes tapasztalatairól, arról a közösségformáló erőről, amellyel az Észak-Magyarországon elindított projekt során a

megvalósítandó feladatok megoldásakor találkozott.

A projekt célja egy olyan képzési rendszer kidolgozása volt, amely a későbbiekben nagyban segítheti a képzetlen, alacsonyabb iskolai végzettséggel rendelkező munkavállalók szakmához jutását, illetve a korábban más területen dolgozó munkavállalók átképzését, megélhetésük biztosítását.

Ezután a jövőendő nemzedék szakmai képzésével kapcsolatos elképzelésekről és erre a célra létrehozott rendszer kialakításáról és működéséről szerezhettünk új ismereteket. (Berényi Attila: Tájékoztatás a Kreatív ipari ágazati készségfejlesztés működéséről és munkájáról).

Végül, de nem utolsó sorban a hagyományokhoz híven kitüntetések átadására került sor a BDSZ és a TMTE részéről.

B. A.

Titkári értekezlet Balatongyörökön 2021. szeptember 29. - október 1.

A BDSZ alapszervezeti, választott képviselőinek részvételével – mintegy nyolcvanöt fővel – került megrendezésre, Balatongyörökön, a titkári értekezletet. A rendezvény fontos célja volt, a szociális párbeszédhez szüksé-

ges információk átadása, a párbeszéd erősítése. Az IndustriAll Europe 2021. június elsején és másodikán tartotta III. kongresszusát. A kongresszusi állásfoglalásokat, az abból fakadó hazai munkavállalói érdekvédelmi fel-

adatokat, az európai nyersanyag politikát és annak hazai vetületeit kívánták bemutatni. Az értekezlet, az érdekvédelmi és érdekvédelmi ismeretek elmélyítése, segítséget adott a résztvevőknek a kollektív megállapodások megkötéséhez, a tárgyalási pozíciók szakszerűségének kialakításához.

2021. szeptember 29-én, délután két órakor a megnyitóval indult a program, majd ezt Rabi Ferencnek a BDSZ elnökének előadása követte, a BDSZ feladatairól, a kongresszusi döntések alapján.

A könnyűipari ágazat helyzete, aktualitások, érdekességek címmel Pataky Pál a Textilipari Műszaki Tudományos Egyesület elnöke adott részletes tájékoztatást.

Már visszatérő résztvevője a BDSZ tisztségviselői rendezvényeinek Holoda Attila, az AURORA Energy Kft. igazgatója. Előadásának címe: Bányászat és energetika volt.

A második nap Kordás Lászlóval a MASZSZ elnökével kezdődött, aki az országos szakszervezeti konföderációs feladatokról szólt.

Őt követte Juhász László, a MASZSZ Nyugdíjas Tagozat elnöke, aki a Magyar Szakszervezeti Szövetség nyugdíjas tagozatának nyugdíjasok érdekében végzett munkájáról beszélt.

A délelőtti utolsó előadó Dr. Szentpéteri Nagy Richárd, alkotmányjogász, politológus, aki Magyarországi helyzetképet rajzolt fel az alkotmányjogász-politológus szemszögéből.

Délután „Választások, önkormányzatiság, érdekegyeztetés és foglalkoztatás magyarországi helyzete” címmel Kiss Ambrus, Budapest általános polgármester-helyettese tartott előadást.

A résztvevők tájékoztatót hallgattak meg, a tagszervezésről és pénzügyi öngondoskodásról, a legilletékesebb, Orosz Dániel, a Pannónia Nyugdíjpénztár értékesítési igazgatója prezentálásában.

Az utolsó nap délelőttjén került sor a mindig nagy érdeklődést és várakozást kiváltó fórumra és véleménycserére. Itt szó esett a gyakorlati kérdésekről, a helyi szakszervezeti munka végzésének nehézségeiről, a megoldásokról, az információáramlás zavartalanításának szükségességéről, a leggyakoribb problémák kezeléséről, az együttműködés fontosságáról és lehetőségeiről.

-inr-

Beszélgetés Herendi Józseffel, az ajkai bányász nyugdíjas alapszervezet elnökével

- 1954-ben születtem. Eredetileg nem bányásznak készültem – kezdí a választ Herendi József, arra a kérdésemre, hogy miként került kapcsolatba az ipárral. - Édesapám (aki maga is, akár csak a nagyapám bányász volt) nem akarta, hogy ezt a szakmát válasszam. Így lettem autófényező. Néhány évet így dolgoztam, majd, amikor megnősültem, a család anyagi helyzetének a megalapozása miatt, mégis úgy gondoltam, hogy bányász leszek. Ekkor kerültem az Ajkai Bányauzem Ármin-bányájára. A felelősem is – az irodán –ott dolgozott, az apósom szintén, mint ahogy édesanyám és édesapám is. Szóval az egész család. Apámnak ugyan nem tetszett a döntésem, mert, ahogy már említettem, ellenkezett, hogy bányász legyek, de sikerült beilleszkednem, s így lassan ő is megbékélt. Elvégeztem a vágárisiskolát, majd Veszprémben a bányaiipari technikum esti tagozatát.

- Közben elindult a mozgalmi életed is?

- Politikai pályafutásom kezdetén – 1978-1986 között – az ajkai bányauzem KISZ-titkára voltam. Érdekvédelmi tevékenységem első eseménye volt, hogy Balatonfüreden bentlakásos, háromhónapos szakszervezeti képzésben vettem részt, mi voltunk az első ilyen tanfolyam résztvevői. Közben Ármin bányáról átkerültem Jókai bányára – akkoriban ott elég gyakori volt a bányatűz -, s az ottani tizenhárom fős tűzvédelmi csapat vezetője lettem. Később a bányauzem robbanóanyag-raktárát veztem. Jókai bányán megválasztottak – ekkor már megtörténtek a bánya-erőmű integrációk -, a Bakonyi Erőmű Zrt. üzemi tanács tagjának. Ez akkor nagyon hasznos tisztség volt, hiszen a szakszervezetnek nem szívesen adták ki a céget érintő információkat, míg az üzemi tanácsnak kötelező volt. Így jutottunk, érdekvédőként fontos adatokhoz, ami segítette minket az érdekképviselési munka eredményes végzésében. Akkor Ferenczi Zoli volt a szakszervezeti elnök, egyúttal az üzemi

tanács elnöke is.

- *A bányabezárások utolérték az ajkai szénmedencét is. Ez hogy érintett?*

- Amikor Jókai bányát bezárták, még három évet dolgoztam bauxitbányában, egészen 2003-as nyugdíjazásomig. Ekkor visszajöttem és az ajkai bányász nyugdíjas alapszervezet tagja lettem. Nyugdíj mellett a fiam vállalkozásánál dolgoztam gépkocsivezetőként. A járványhelyzet véget vetett a rendszeres gépkocsiszásnak, már csak nagy néha dolgozom. Különben szakszervezeti kötelességem onnan is táplálkozik, hogy édesapám elkötelezett szakszervezeti aktivista volt, szintén a Bábits Gabi bácsi vezette nyugdíjas alapszervezet vezetőségi tagja, aki segélyezéssel, s ehhez köthető érdekérvényesítéssel foglalkozott, egészen a haláláig.

- *Hogyan lettél szakszervezeti elnök?*

- 2014-ben Gabi bácsi már nagyon rossz egészségi állapotban volt, s a vezetőség tagjai megkerestek azzal, hogy vállalnám-e a titkári funkciót. Elvállaltam. Amikor átvettem a szakszervezetet kétszázhuszonnégy fős volt

az alapszervezetünk. Most nyolcvanheten vagyunk. A tagságunk előregedett hetvenhat-hetvenhét év az átlagéletkor. Sokan az egészségi állapotuk miatt nem tudnak részt venni a szervezeti munkában, e miatt lemondanak a tagságukról. Erre csak egy válaszunk lehet: megértjük a döntésüket és megköszönjük az eddig végzett munkát. Így kopik a közösségünk, sajnós.

- *Ilyenkor értékelődik fel a bizalmi munkája*

- A bizalmitestülettel napi kapcsolatban vagyunk, egyeztetjük a tennivalókat, felosztjuk a feladatokat. Segélyezést, egyéb támogatást, beteglátogatást, rendezvényeket. Ami az életkorukat illeti, bizony már ők is hetven fölött járnak, de mindent megtesznek azért, hogy rendeltetésszerűen működjenek. Ők tizenketten a motorjai a helyi szakszervezeti munkának. A lelkesedésük, a kitartásuk, az elkötelezettségük a garanciája annak, hogy az ajkai alapszervezet még létezik.

- *Mekkora a vonzáskörzete a szakszervezetnek?*

- Ajka, Tósok, Bódé, Csinger, Magyarpolány. Padragról nincs tagunk, de Blaskó Sanyiék (A padragkúti nyugdíjas alapszervezet elnöke! – a szerk.) úgy tűnik, hogy megszűnnek, s az ottaniak, remélhetőleg, csatlakoznak majd hozzánk.

- *Mi az oka a megszűnésnek?*

- Az, amiről beszéltem a mi vonatkozásunkban is. Az előregedés. Ott már a bizalmiak is olyan idősök és olyan egészségi állapotban vannak, hogy nem tudják látogatni a tagokat.

- *A járványhelyzet mennyiben befolyásolta a szakszervezeti munkát?*

- Tavaly jóformán meg sem tudtunk mozdulni. Az idén már felkészültebbek voltunk, s ahogy májusban feloldották

a szigorú szabályokat, rögtön elkezdtük a személyes részvételű rendezvényeket, az üléseket, megbeszéléseket. Ez évben két kirándulást is szerveztünk, augusztusban, a mesteri fürdőbe. Ez nagyon népszerű a tagságunk körében, mivel gyógyvize van. Ilyenkor ebédrel egybekötött fürdőzés van, igen jó hangulatban. Az idén a Bányásznapot is megtartottuk. A Padragi bánya volt területét parkká alakította át a város, ott volt a rendezvényünk. Blaskó Sándor tartotta az ünnepi beszédet, s Schwartz Béla Ajka polgármestere is köszöntötte a résztvevőket. Ott adtam át Oravecz Editnek, a Bányász Kulturális Egyesület (BKE) elnökének a bányász kultúráért végzett több évtizedes munkássága elismeréseként a BDSZ ezüstgyűrű kitüntetését.

- *A BDSZ – évekkel ezelőtt -, a területi és a helyi szakszervezeti munka támogatására több ingatlant vásárolt ország-szerre. Ezek egyike az ajkai volt. Hogyan segíti a munkátokat, hogy van egy össze-jövedelekre alkalmas bázisotok?*

- Majd minden rendezvényünket ott tartjuk. A helyiséget a kulturális egyesület működteti. Velük olyan szoros a kapcsolatunk, hogy a már említett Blaskó Sanyi és én is a BKE vezetőségének tagjai vagyunk az elnök helyetteseiként. Segítjük egymás munkáját, szervezzük a rendezvényeinket, részt veszünk egymás programjain. A bányász ünnepségek vagy az azt követő közösségi események, kötetlen együttlétek jól bevált helyszíne, amely egyfajta klubként is működik.

- *Monddad, hogy a helyiséget a Bányász Kulturális Egyesület működteti.*

- Kezdetben mi voltunk az üzemeltetők, de ez olyan anyagi terhekkel járt, amit képtelenek voltunk kigazdálkodni. Mint szakszervezet nem pályázhattunk jóformán semmire. Ekkor adtuk át a működtetési jogokat a BKE részére, akik viszont szabadon pályázhattak, s éltek/élnek is ezzel a lehetőséggel. De, mint említettem, olyan szoros és zökkenőmentes a kapcsolatunk, hogy iga-

zolja az akkori helyes döntésünket. A kihasználtság teljes, minden napra esik valamilyen, vagy szakszervezeti, vagy kulturális esemény. Foglalkozás gyerekeknek, program az idős korosztálynak, kiállítások, tanácskozások, és sorolhatnám.

- *Nem beszélhetünk ajkai nyugdíjas szakszervezetről úgy, hogy ne említsük meg Bábits Gábor nevét.*

- Ez így igaz. 1973. december elején választották meg Jókai bánya SZB titkárának. 1980 tavaszán beválasztották a Veszprémi Szénbányák Vállalat központi szakszervezeti bizottságába, függetlenített munkatársnak. 1993-ban, negyven év szolgálati idővel nyugdíjazták. Ugyanezen év november elején a Bányász Nyugdíjas Szakszervezet tag-sága elnöknek választotta. Ezt a tisztséget 2014. augusztus 25-éig töltötte be. Amikor én átvettem tőle a tisztséget, rá egy szűk évre meghalt. Díszörséget álltunk a sírjánál. Három-négy hónap múlva Győr Sanyival felkerestük a családot – velük folyamatosan tartottam a kapcsolatot -, hogy szeretnénk egy emléknapot tartani Gabi bácsi munkásságáról. Megkaptuk a hozzájárulásukat. Győr Sanyi mondott beszédet, majd a Bányász Ház előtti parkban elültettünk egy fát, amely Bábits Gábor emlékét őrzi. A házban vannak bányász kötődésű emberek, akik gondozzák a fát, amely azóta is szépen fejlődik, növekszik. Az év végi értékelő összeajveteleinken mindig – pár gondolat erejéig - szólunk róla, nem hagyjuk emlékét feledésbe veszni.

Így, a beszélgetésünk végén még elmondom, hogy 2014-ben, amikor átvettem a nyugdíjas szakszervezet vezetését, volt a BDSZ XXXIV. kongresszusa. Megtisztelő élményként őrzöm, hogy – bár új voltam a tisztségemben, s talán a legfiatalabb, mint nyugdíjas elnök -, mégis, küldöttként, részt vehettem a tanácskozáson. Mint ahogy a következő 2019-ben is.

Hámori István Péter

Százéves a Sárísápi Bányász Fúvószenekar

A Bányász Amatőr Művészegyüttések címet viselő könyvben (Kiadó: Országos Bányász Kulturális és Hagyományörző Szövetség, 2011) a következőket írják magukról:

„A Sárísápi Bányász Fúvószenekart, 1920-ban, Erdősi József plébános alakította meg, jórészt falubeli emberekből. Kezdetben bálokon, templomi rendezvényeken, ünnepségeken muzsikáltak, szórakoztatták a falu lakosságát. A zenekar 1932-ben egyesült a levante zenekarral, így egy zeneileg fejlettebb együttes jött létre.

A bányászzenekar tagjai általában sárísápi bányászok voltak, akik a környező bányákban dolgoztak és azok gyerekei.

A Malárik család tagjai szinte a megalakulástól kezdve részt vettek a zenekar munkájában, évtizedeken keresztül zenészként, és karmesterként is meghatározó szerepet játszottak és töltöttek be a bányászzenekar életében. Volt

olyan időszak, hogy a sárísápi zenekarban egyszerre hat Malárik muzsikált. A zenekart irányító karmesterek sorában ott találjuk Malárik Istvánt, idősebb Malárik Jánost és ifjabb Malárik János

karmestert, aki mindnyájuk közül a leg-hosszabb ideig, három évtizeden keresztül dirigálta és vezette sikerről-sikerre a nagymúltú bányászzenekart. A kiváló muzsikuss és karmester az ezredfordu-

lón adta át a karmesteri pálcát Drága Bálintnak, a zenekar jelenlegi karmesterének. A zenekar 90 éves jubileumi ünnepségén Malárik János karnagy sok évtizedes zenei munkásságát az EU Fúvószenekari szövetsége „Arany Diploma” kitüntetésével ismerte el.

Drága Bálint karnagy vezetésével összetételében, repertoárjában, zenei színvonalában is megújult a zenekar.

A Sárísápi Bányász Fúvószenekar rendszeresen részt vesz a falu rendezvényein, állami ünnepségeken, bányásznapokon, nemzetiségi rendezvényeken, egyházi ünnepeken, templomi koncerteken. Több alkalommal szerepeltek a szlovákiai Handlova városában, amely Sárísáp testvér városa és a kulturális hagyomány és barátság ápolása már több évtizede tart a két település és a művészeti csoportok között.

A zenekar rendszeres résztvevője a megyei és országos fesztiváloknak, a Kazincbarcikai Országos Bányász Fúvószenekari Találkozóknak. Az utóbbi években több külföldi meghívásnak tettek eleget. Jártak Franciaországban, Szlovákiában, Spanyolországban, Bulgáriában.

A zenekar 2010-ben ünnepelte meg-

alakulásának 90. évfordulóját. A minősítéssel egybekötött ünnepi koncerten két kategóriában – szórakoztató zene és nemzetiségi fúvószené - „Arany” minősítést szerzett.”

Azóta eltelt még egy évtized, tele sikerekkel, közös élményekkel, hazai és külföldi fellépésekkel. És elérkezett a 100. évforduló, melyet 2021. november 20-án, ünnepi koncerttel tett emlékeztetéssé a zenekar.

A jubileumi ünnepséget megtisztelte jelenlétével Dr. Völner Pál államtitkár a térség országgyűlési képviselője, Bán László a Magyar Fúvószenekari és

és elismerésüket fejezték ki a zenekar művészeti munkája és eredményeit értékelve.

A Bánya-, Energia- és Ipari Dolgozók Szakszervezete Elnöksége a bányász kulturális örökség és hagyományörzés terén végzett kiemelkedő munkásságának elismeréseként Művészeti Nívódíjat adományozott a Sárísápi Bányász Fúvószenekar és a zenekar művészeti vezetője Drága Bálint részére. A kitüntetést a BDSZ nevében Gaál Gábor tanácsos adta át.

- riváner –
Fotó: Sárísáp.hu

Magyarországi bányászati múzeumok II.

Janus Pannonius Múzeum Bányászati Gyűjteménye

A mecseki szénbányászat emlékének megőrkítésére létrehozott múzeum sok viszontagságot élt meg története során. A hatvanas évek második felében Faller Jenőnek, a soproni Központi Bányászati Múzeum igazgatójának segítségével

meg létszámukat, kevésnek bizonyultak. A 3. szám alatti ház 1831-ben épül, ám ekkor még kisebb, rövidebb, mint a ma ismert épület. Az egyház igényeinek megfelelően hol lakott, hol üresen áll. 1885-ben a például üresen áll, de 1892-ben Walter kanonok lakja – aki engedélyt kap arra is, hogy dél felé megtoldja. Ugyanennek az évnek az októberében maga az uralkodó, Ferenc József is megfordul az épületben, ennek emlékét emléktábla őrzi a lépcsőházban. Az épületben sok jelentős helyi személy lakott – mint például Troll Ferenc prépost (az első pécsi árvaház alapítója) –, de egy világhírű pécsi polgár is kötődik hozzá. Ez pedig nem más, mint az a Vásárhelyi Győző, aki e házban látta meg a napvilágot 1906 áprilisában, és Victor Vasarely néven szerzett – megérdemelten – világhírnevet. Nem véletlen, hogy itt kapott helyet a pécsi Vasarely-múzeum, mely ma az ingatlan keleti (nagy, boltíves bejárati kaputól balra álló) egyemeletes épületben található.

1981 szeptemberében a bányásznapi alkalmával nyitották meg a Bányászati Múzeum állandó földalat-

kezdtek meg a gyűjtőmunkát a bányavállalatok körében. 1968-69-ben úgy tervezték, hogy az akkori Komját Aladár utcai legényszálló egy részének átalakításával oldják meg a múzeum elhelyezését, de a tulajdonos bányavállalat az épületnek más funkciót szánt. Ezért 1973-ban a Déryné utca 9 szám alatt, a Duna Gözhajózási Társaság egykori igazgatósági épületében kezdtek meg a múzeum kialakítását, ahol is végül 1977. november 5-én nyitott meg a Pécsi Bányászati Gyűjtemény. A megnyitáson jelen volt az akkori nehézipari miniszter, dr. Kopolyi László. 1982 márciusában az intézmény megkapta a szakmúzeumra vonatkozó múzeum működési engedélyt a művelődésügyi minisztériumtól.

Ekkorra a Káptalan utca 3. szám alatt – a mai múzeum helyén – „A kőzetek világa” című kiállítást találja a látogató. Magát a múzeumnak helyt adó épületet a neves pécsi Piacsek (Piatsek) család tagja József (1781-1854), tervezte a káptalan kérésére. Számos más pécsi épületnek is ő volt az alkotója, többek között az egyetemi könyvtár, pécsi Nemzeti Színház és a város felett álló, szinte mindenholonnan látható kápolna is az ő munkáját dicséri.

A Káptalan utcában ekkor már állt hat darab, a kanonokok számára épített ház, de mivel az uralkodó tíz főben határozta

ti kiállítását az épület alatt. Tudni kell, hogy Pécs alatt több mint 30 km-nyi pincerendszer húzódik, és már az 1920-as évek végén is felvetődött egy ilyen

kiállítóhely kialakításának ötlete. A pinceegyüttesben – amely átnyúlik a szomszédos Janus Pannonius u. 4. szám alá is – több mint 400 méter hosszú élménybánya került kialakításra, ahol a látogatók megismerhették a különböző korok bányászati technológiáit, a fejtési módokat, biztosítási rendszereket és a föld alatt használatos eszközöket és gépeket. Ekkor ez volt az ország leghosszabb földalatti bányászati kiállítása. Még egy bányamozdony és egy csille is lekerült ide. A földalatti kiállítóhely kialakításában a Mecseki Szénbányák Vállalat mellett kiemelkedő feladatot vállalt a Bányászati Aknamélyítő Vállalat helyi részlege. Annyira népszerűvé vált a kiállítás, hogy az első évben több mint 10000 látogató fordult meg ott, sőt, a Pécsi Tudományegyetem tanárképző fakultásán a földrajz és a biológia szakos hallgatóknak a tanmenetben előírt kötelező feladat volt az ásványkiállítás tanulmányozása, s arról beszámolt, értékelést is kellett készíteniük.

Az épületet 1982-ben a neves pécsi kötődésű építész a Kossuth-díjas Dévényi Sándor tervei alapján újítják fel. Ekkor már folyik a pécsi „múzeum utca” kialakítása. 1978-ban a Káptalan utcába költözik az Uitz Múzeum, a Zsolnay-emlékszobát (képtár) is korszerűsítik, később Martyn Ferenc festőművész, Schaár Erzsébet szobrászművész kiállításai nyitnak meg.

Az 1990-es években a bányaiipar összeomlása a pécsi bányászati kiállítóhely sorsát is megpecsételte. A Déryné utcai épületet a bányavállalat értékesítette, a múzeumi anyag ládába került. Sajnos a kiállítás bontása alatt – mivel akkor már folyt az épület átalakítása is – jónéhány kiállítási tárgy eltűnt.

A Káptalan utcai kiállítóhely belső felújítási munkái éppen hogy befejeződtek 1993 tavaszán, amikor május 7-én, egy szombati napon egy vízcsőtörés miatt nagy mennyiségű víz és iszap jutott a bemutatóhelyre. Magát a katasztrófát csak akkor fedezték fel, amikor a vágaterendszer fölött lévő kézilabdapálya burkolata is beszakadt, és alatta üreg keletkezett. A helyreállítás anyagi forrásainak biztosítása újabb vita tárgya lett, végül bevonták a Pécsért már az 1970-es évek óta folyó pinceveszély-elhárítási program eszközeit is.

2004-ben a múzeum ideiglenesen a

pécsi bányakapitányság József Attila u. 5. szám alatti épületében nyert elhelyezést. A földalatti bányászati kiállítás ekkor még ott maradt a Káptalan u. 3. alatt. Sajnos a pinceteret 2010-es években ismét víz öntötte el, ami miatt a föld alatti bemutatótér ma sem látogatható. Jelen sorok írójának volt szerencséje még gyermekeivel az ott kialakított kiállítást megtekinteni 2012 nyarán.

Érdeemes felidézni az egykori föld alatti kiállítást, mert valószínűleg hosszú ideig ennek megtekintésére nem lesz mód.

A több ütemben létrehozott földalatti bányászati múzeum lejtős vágatán haladva elsőként a szénbányászati és ércbányászati kiállítás volt megtekinthető. A pihenő szinten került bemutatásra Magyarország és a Mecsek hegység földtani térképe a kőzetrétegek földtani korszakát és kőzetrendszertani besorolását bemutató táblázatokkal, valamint Baranya megye ásványi nyersanyag térképe látható.

A következő teremben a bányászat régi munkaeszközeit és a lejtős szállítást berendezéseit lehetett megtekinteni. Ezek között rakodó- és fűrőgépek is voltak.

A földalatti tér látványossága volt a különféle vágatbiztosító falazatokat bemutató tárlatszakas, ahol a poligon ácsolat, az úgynevezett német kötélrel biztosított trapéz ácsolat, és az egyik legmodernebb modern biztosítás, a TH elemes biztosítás is bemutatásra került. Egyes szakaszon a jó 110 éve használatos betonidom köves boltozat alatt járt a látogató.

A szintes bányavágatban természetesen megtalálhatók voltak a bánya levegőellátásra szolgáló sűrített levegőt szállító csővezetékek, sűrített levegőt szállító gumitömlő, alattuk a mintegy 800 liter űrtartalmú bányacsille. A bányavágatból fülkék nyíltak, amelyekben különféle bányaművelési technológiákat, és a hozzájuk tartozó eszközöket, szerszámokat láthatott a látogató. Volt itt négyeszőg szelvényű ácsolattal biztosított gurító szerszámokkal, benne fűrő- és fejtőkalapács, kapa. A következő fülkében trapéz szelvényű vágat és elővágási vágat szerszámokkal. A baranyai szénbányászat jellegzetes fejtési módja volt az úgynevezett, fa biztosítású „szászvári” kamrafejtés billenő csillével („kutyaal”) és szerszámokkal. Arrébb a modern

bányamunka bemutatásaként hidraulikus fémtámokkal (TH elemekkel) biztosított frontfejtés került kialakításra láncos vonszolóval, rablóvitlával, omladék elfogó hálóval. De volt vontató vitla fűrőkocsi-val, kőzetmozgató szkréperrel (rakodógéppel), kanalas rakodógéppel.

A modern, nem csak a bányákban, de például a Pécs alatti pincerendszerben is használt betonozásos üregbiztosításokat, megerősítéseket, a torkrétbetonozást bemutató vágatfülke mutatta be, ahol még egy betonszivattyút és a torkrétozó berendezést is meg lehetett tekinteni.

Érdeemes megjegyezni, hogy ez utóbbi munkálatokban a pécsi bányászok, aknamélyítők olyan nagy gyakorlatra tettek szert, hogy az egész országban ők végezték hosszú ideig a pincemegerősítéseket, még a Heves megyei Egerben is.

A Káptalan utca 3. számú ingatlan az Országos Műemléki Felügyelőség 50041/1958 határozatával helyezték műemléki védelem alá. Jelenleg a Janus Pannonius Múzeum Bányászati Múzeumi Kiállítóhelye.

A kiállítás jelenleg az ingatlan jobb oldalán álló, egykor a kisegítő személyzet szállására és gazdasági célokra szolgáló épületszárnyban található. Az egyszerű téglány alaprajzú, nyeregretetős épü-

let boltozatos termeiben ma a korábbiánál kisebb, de a pécsi és mecseki bányászatot részletesen bemutató kiállítás látható. De ez a kiállítás is tartogat érdekességeket, melyek közül talán a legérdekesebb az a kirakójáték, amelyben az magyar földre telepített idegen ajkú bányászok szülőföldjükről hozott „magyarított” kifejezéseit kell lefordítani a játékos kedvű látogatóknak...

Mednyánszky Miklós

Száz éve írták A bányamunkások szervezkedése

Azt mondják unos-untalan, hogy a munkásságnak be kell igazolni, hogy. nem az ország megbontásán dolgozik, hanem az ország újraépítésében. A szervezett munkásság, dacára annak, hogy az ő szervezkedését megakadályozzák, számtalan tanú jelét adták szervezetükhöz való ragaszkodásuknak, egyben beigazolták, hogy ebből az országra nézve semmiféle hátrány nem származik, sőt előnyös. Erre vonatkozóan legjobb bizonyíték lapunk legutóbbi számában közölt kimutatás, amely szerint a termelés emelkedése azon telepeken, ahol a munkásság szervezkedési lehetősége megvan, azon telepek vezetnek a termelésben. Ha kifogása lehet valakinek a munkások szervezkedése ellen, úgy ez csak azok közül a bányagazdátokból és üzemvezetők közül kerülhet ki, akik nem akarják elismerni a bányamunkások emberi mivoltát, akik a bányamunkássággal való bánásmódot úgy akarják kezelni, amint azt a régi időkben, valamint a háború tartama

alatt (egyes helyeket kivéve) kezelték. Viszont a munkásság szervezete segítségével emberhez méltó bánásmódot ért el és erről nem hajlandó lemondani még akkor sem, ha ezzel egyes bányavállalatoknak nehezítését váltja ki.

A kormánynak, mely a központi hatalmat képviseli, kötelessége, hogy az állam polgárait egyenlő elbánásban részesítse, kötelessége továbbá az állampolgárok gyöngébb rétegét védelmébe venni. A bányamunkások az ő kötelességük tudatában elvárják, hogy úgy, mint a vállalatok képviselői tárgyalhatnak arról, hogy milyen rendszabályokat alkalmazzanak a munkássággal szemben és miként díjazák a munkásságot, továbbá, hogy miként lássák el a munkásságot szükségleti cikkezzel, ugyanakkor meg kell adni a munkásságnak a jogot, hogy miként védekezzen a rájuk sérelmes rendelkezésekkel szemben. Valamint, hogy összegyűjthessék mindazon visszaélésekre vonatkozó adatokat, amelyek a munkássággal szemben

történnek. Ezen panaszoknak, valamint a sérelmek orvoslásának elintézése a mai formájában nem nyugtatja meg a munkásságot, mert az a tapasztalatuk, hogy ahol a munkásság az ő szervezetének a bevonása nélkül kénytelen intézni, a legtöbb esetben hivatalból el lesz utasítva, mert a hivatalból való intézés rendszerint úgy történik, hogy külön kérnek véleményt a bányavállaltól, s külön hallgatják ki a munkást, így nincsen módjában közvetlenül védekezni.

Eme helyzetnek a főntartása azt jelentené, hogy a bányamunkások a többi ipari munkásoktól eltérően el lennének ütve attól, hogy saját ügyeik intézéséhez hozzászóljanak. Ugyanúgy, amint az hosszú évtizedeken keresztül volt mindaddig, amíg végre hosszú, fáradságos küzdelem árán eljutottak szövetségük által. Ez egyben azt jelentené, hogy a bányamunkások ismét kiszipolyozott páriákká válnak, mérhetetlen elkeseredésükben a szomorú állapotokért az államhatalmat okolnák.

A bányamunkásoknak egy hosszú évtizedes küzdelmük ért célhoz 1918 január 28-án, amikor szövetségünk alapszabályait a m. kir. belügyminiszter jóváhagyta. A szövetség megalakulása után nagy erővel és elszántsággal állt a munkásság érdekeinek a védelmére és dolgozott a munkásság gazdasági helyzetének megjavításán, valamint a bányamunkások kulturális igényeinek a kielégítése érdekében.

Ezt a munkát oly eredménnyel végezte a szövetség, hogy a bányamunkások megkülönböztetett szeretettel csüngtek szervezetükön és abban védőbástyájukat ismerték föl. Ennek tartja ma is a bányamunkásság szövetségét és ezért számtalan vidéken megakadályozzák a bányamunkásokat abban, hogy szervezeti kötelezettségeiknek eleget tegyenek. A szövetség számtalan panasszal fordult, először a helyi hatóságokhoz, azonban' mindenkor csak ígéretet kaptunk, ellenben a panaszok orvoslása elmaradt. Bár minden tényező elismeri, hogy a munkásság gazdasági szervezése szükséges a munkásságra nézve, azonban az akadályok elhárítása érdekében nem tesznek semmit.

Ezért kettőzött kötelessége az államhatalom viselőinek, hogy a bányamunkások szervezkedési szabadságának a biztosításával igyekezzen egyenlő elbánás elvét megvalósítani.

A bányamunkások az ország érdekeit szolgálják minden cselekedetükben, a termelés terén, a gazdasági élet enyhüléséért, a munkásság jogok védelmében, az állampolgári jogoknak egyenlőségét, azáltal, hogy a gyöngébbet védelmezik, kulturális téren ugyancsak az ország érdekeit szolgálják, mert azt akarják elérni, hogy a magyar munkásság egy sorba kerüljön a kultúrállamok munkásságával. Eme célok elérésében fáradhatatlan munkát fejtenek ki, megfelelő eredménnyel. Ajánljuk az illetékes tényezőknak, tekintsek meg azokat a helyi csoportokat, ahol megvannak a lehetőségek a szervezkedés fejlesztésére, meg fogják látni, hogy milyen különbség van a munkásság között, mennyivel föllette állnak az ország többi bányamunkásainak, úgy kulturális, mint egyéb szempontból. Ha ezeket megtekintik be fogják látni amaz intézkedések helytelenségét, amelyet a legtöbb helyen alkalmaznak.

(Bányamunkás, 1921. május 21.)

Mit üzen a múlt? A minimális bérekről

A versailles-i békeszerződés XIII. fejezetében lefektetett elvek alapján 1919. június 28-án létrejött az ILO (International Labour Organization). Magyarország 1922. szeptember 18-án felvételt nyert a Népszövetségbe, és így a Nemzetközi Munkaügyi Szervezetnek is a tagja lett. Az ILO jelentős szerepet játszott Magyarország első világháború utáni történelmi folyamatainak alakulásában.

A Szakszervezeti Értesítő folyamatosan adott hírt a Nemzetközi Munkaügyi Szervezet munkájáról. Tájékoztattak arról, hogy melyik ország, melyik egyezményt ratifikálta. Kiemelt témákról Peyer Károly írt igen alapos, érdekfeszítő tudósításokat. „A gyógyulás útja” címmel 40 órás munkahét bevezetéséről írtak a Szakszervezeti Értesítő 1933. (XXX.). 2. számában. Elgondolkodtató, hogy az elmúlt évtizedekben mennyire elfelejtődött e felvetés, ma talán még a sok évi szakszervezeti küzdelem után elfogadott 8 órás munkaidő is értékét veszti számos esetben. Talán nem tanulság nélküli áttekinteni, az ILO egyezményeket, ajánlásokat, és azt, melyeket ratifikált Magyarország 1938-ig.

A munkanélküliségről, 1919. (1921 évi XV. tv.), Az anyaság védelméről, 1919. (1928. évi XXVII. tv., Az éjjeli munkáról (nők), 1919. (1928. évi XXVIII. tv. A 41. sz. egyezmény elfogadásakor felmondva), A fiatalok éjszakai munkájáról (ipar) 1919. (1928. 04. 19. 1928. évi XXVI. tv.), A foglalkoztatás alsó korhatáráról (tenger), 1920. 1928. évi XVI. tv. A 138. sz. egyezmény ratifikálásával felmondva., A foglalkoztatás alsó korhatáráról (mezőgazdaság), 1921. (1927. évi II. tv.) A 138. sz. egyezmény ratifikálásával

felmondva. A munkavállalók kártalanításáról (mezőgazdaság), 1921. 1956. 06. 08. 2000. évi XLV. tv. Az ólomfémről (festőipar), 1921. 1956. 06. 08. 2000. évi XLVI. tv., A heti pihenőnapról (ipar), 1921. 1956. 06. 08. 2000. évi XLVII. tv. A foglalkoztatás alsó korhatáráról (szénmunkások vagy fűtők), 1921. 1928. évi XVII. tv. A 138. sz. egyezmény ratifikálásával felmondva., A fiatalkorúak orvosi vizsgálatáról (tenger), 1921. 1928. évi XVIII. tv. HATÁLYON KÍVÜL HELYEZVE (2013. évi IV. tv. – MLC) A munkavállalók kártalanításáról (üzemi balesetek), 1925. 1928. évi XXIX. tv., A munkavállalók kártalanításáról (foglalkozási megbetegedések), 1925. 1928. évi XXX. tv., Az egyenlő elbírálásról (baleseti kártérítés), 1925. 1928. évi XXXI. tv. A kivándorlók felügyeletéről, 1926. 1931. évi VII. tv. A betegbiztosításról (ipar), 1927. 1928. évi XXXII. tv.

Az egyezmény A legkisebb munkabérek megállapítására vonatkozó eljárásról, 1928. született meg, és nemzetközi egyezményként 1930. 06. 14. lépett hatályba.

A Szakszervezeti Értesítő 1932. (XXIX.) 6.számában a „Nemzetközi munkaügyi szervezet” című rovatban adtak hírt arról, hogy május 18-án a Közgazdasági Társasában Papp Dezső államtitkár tartott előadást a szervezet működéséről. „.... nemcsak azt állapította meg, hogy a magyar kormány eddig nem csatlakozott ehhez a szervezethez, hanem hogy ennek a szervezetnek a működése, illetve határozatainak a végrehajtása mozdítaná elő az ország épségének biztosítását. Mi ezt már hosszú ideje hangoztatjuk...” Megjegyzés: Úgy tűnik sem az államtitkár, se a

tudósító nem volt tisztában azzal, hogy Magyarország a Népszövetség tagjaként az ILO-ba is felvételt nyert, sőt számos egyezményt ratifikált. A már idézett 1933. évi 10.számában hosszú cikkben ismertetik a Törvénytervezet a minimális bérekről szóló „Törvényjavaslat az iparban, valamint némely más vállalatban foglalkoztatott munkások legkisebb munkabérének megállapításáról.” törvénytervezetet. Alaposan elemzik a törvénytervezetet, hiszen annak minden passzusa közvetlenül érinti a munkásokat.

A törvény „kiterjeszkedne az ipartörvény alá eső üzemekre és vállalatokra a kapcsolatos ipari és kereskedelmi vállalatokra; a vasúti, hajózási és csatornavállalatok gyártó- és javítóműhelyeire; az állami posta-, táviró- és távbeszélő intézet által fenntartott gyártó és javító műhelyekre; a bánya- és kohóvállalatokra, valamint ezek segéd-és feldolgozó műveire.” A mezőgazdaságot kizárták, nem ez a törvény, hanem az ILO által elfogadott.

Ha a munkabérek rendkívül alacsonyak a felsorolt ágazatokban „a fizetendő legkisebb munkabérek hivatalos megállapításának van helye”. A legkisebb munkabérek megállapítása feltételeit az 1. § mondta ki. Az érdekelt munkáltatók és munkások képviselőinek, illetve gazdasági egyesületeik meghallgatása után a kereskedelmi miniszter dönt a minimális bér mértékéről, s arról, hogy „az egyes termelőágak egész körére, vagy csak egy részére, esetleg csak az otthon munkára, az egész ország területére, vagy csak egyes részeire.”

A tervezet szerint Bérmegállapító bizottságokat állítanak fel, melyek hat

tagból és ugyanannyi póttagból állnak, akiket a miniszter nevez ki. (3.§) „Ezek egy harmadát a munkáltatók, egy harmadát a munkások gazdasági egyesületeinek a meghallgatásával a munkáltatók, illetve a munkások képviselőiből, egy harmadát olyan semleges emberekből, akik a munkabér kérdésében érdektelenek, de az illető termelőág bér- és gazdasági viszonyait ismerik. Azokban az ágazatokban, ahol sok nő dolgozik, ott bizottsági tagul nők s kinevezhetők (4.§)

A cikk ismerteti a bizottságok feladatait, akik „kötelesek a feladatkörébe utalt termelőágban a munkabérek alakulását figyelemmel kísérni”. A munkájukhoz szükséges adatokat kötelesek rendelkezésükre bocsátani az illetékes hivataloknak, és szükség esetén alkalmazhatnak szakértőket.

A határozataikat először az érdekeltekkel közlik, majd eljuttatják a miniszterhez. „A megerősített határozatokat a miniszter a hivatalos lapban haladéktalanul közzé teszi és a határozat a közzétételt követő tizenötödik napon hatályba lép.”

Az így megállapított munkabér minden munkáltatóra kötelező, a „munkásoknak kisebb bért nem fizethetnek és azt se egyéni, se kollektív megállapodással le nem szállíthatják.” A törvény határozott arról is, hogy hozzáférhető helyen és olvasható módon kell kifüggeszteni.

A szakszervezet véleménye szint nagy hibája törvénytervezetnek, hogy nem definiálja a rendkívül alacsony munkabér fogalmát. „Véleményünk szerint túl alacsony munkabér az, ha a munkás az adott bérviszonyok mellett

nem tudja megkeresni primer szükségletének összegét. Ebben az esetben ma alig van Magyarországon olyan foglalkoztatási ág, amelyben ezt megkeressük.” Emlékeztetőül: a Szakszervezeti Értesítő rendszeresen ismertette a létminimum számításokat. Véleményük szerint szükség van központi munkabérhivatalra. „A magyar törvényhozás az 1932-évi XIX. törvényekkel törvénybe iktatta az 1928. évi genfi munkaügyi konferenciának a minimális munkabérekéről szóló egyezményét. A törvény kihirdetése 1932. XI. 4.-én történt meg, „Magyarország megerősítő okirata a Nemzetek Szövetségénél 1932. évi július hó 30-án iktattatott be.

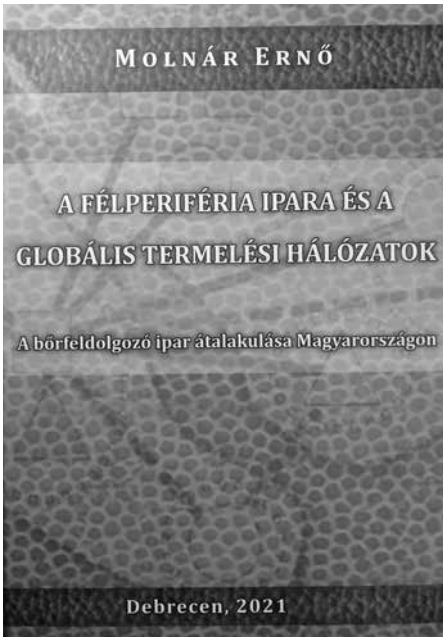
A több mint 100 ratifikációval a 26. sz. Egyezmény a mai napig az egyik legszélesebb körben ratifikált ILO-egyezmény. Ezt kiegészíti a 30. sz. Ajánlás, amely a nők részvételét kéri a bérmegállapító testületekben és szigorú végrehajtási intézkedések elfogadását a törvényt betartó munkáltatók védelme érdekében az azt megszegő munkáltatók tisztességtelen versenye ellen.

Magyarországon a Versenyszféra és a Kormány Állandó Konzultációs Fóruma (VKF) dönt a minimálberről. Hosszú egyeztetés után 2021. november 15-én a VKF tagjai aláírták azt a megállapodást, amely a jövő évi legkisebb munkabér és a jövő évi garantált minimum szabályozásáról szól. Ez, a korábbi híreknek megfelelően 200 ezer, illetve 260 ezer forint. Aláírók: a Kormány nevében Orbán Viktor miniszterelnök, Független Szakszervezetek Demokratikus Ligája, Munkástanácsok Országos Szövetsége, Magyar Szakszervezeti Szövetség, Munkaadók és Gyáriparosok Országos Szövetsége, Általános Fogyasztási Szövetkezetek és Kereskedelmi Társaságok Országos Szövetsége, Vállalkozók és Munkáltatók Országos Szövetsége képviselői.

Lux Judit

Könyvismertető

Molnár Ernő könyve a bőrfeldolgozó ipar átalakulásáról Magyarországon

Egy bő fél évtizedet átfogó munka eredményét tartja kezében a Tisztelt Olvasó. A könyv azzal a nem titkolt céllal született, hogy részösszegzését adja témához kapcsolódó kutatásainak. egyrészt kifejezi annak igényét, hogy kutatásainak. A részösszegzés, mint koncepció egyrészt kifejezi annak igényét, hogy eddigi tapasztalataim szintézisével tudományos keretrendszerbe helyezett, kerek munka szülessen, másrészt nyitva kívánja tartani annak lehetőségét, hogy a leírtak a későbbiekben további kutatások és viták tükré-

ben formálódjanak.

A választott mottó kettős utalást rejt a könyv tartalmára vonatkozóan. Egyrészt, kritikusan szemléli a globális gazdaság félperifériáján elhelyezkedő Magyarország nemzetközi munkamegosztásba kapcsolódásának mikéntjét, elért eredményeit. Másrészt, olyan - erős zsugorodása ellenére is élő, egyes térségekben napjainkban is jelentős - iparág átalakulását dolgozza fel, mely iránt a hazai gazdaságpolitika és a tudomány is csekély érdeklődést mutatott az elmúlt évtizedekben.

A könyv egyszerre kíván szólni a

tudományos közvéleményhez, a vizsgált iparág szereplőihez és a téma iránt érdeklődő szélesebb közönséghez. Együttal - a korszerű szemléletben megírt, átfogó magyar nyelvű gazdaságföldrajzi munkák kis számára tekintettel - célja az is, hogy használható segédanyagot kínáljon a felsőoktatás számára. Igyekeztem ezért úgy papírra vetni a gondolataimat, hogy különböző hátterekkel rendelkező olvasóközönség számára is követhető és újszerű legyen.

A hangsúly az elméleti kereteken, illetve a tendenciák és összefüggések láttatásán van. Bár törekedtem a fel-

használt adatok és információk folyamatos frissítésére a terepi tapasztalatokat összegző fejezetekben gyakran 3-4-5 éves beszélgetések kivonataira kellett támaszkodnom. Amit leírtam, az - úgy gondolom - a 2020 előtti időszakra vonatkozóan megállja a helyét. A jelen eseményeinek iparág fejlődésére gyakorolt hatásai pedig úgyis csak a következő években válnak láthatóvá.

E gondolatokkal kívánok jó olvasást és termékeny beszélgetéseket.

Debrecen - Mezőtúr, 2021. április 30. a Szerző

Papp András

1938 - 2021

Egy írásában így összegezte addigi életét, munkásságát: „Tizenhat évig voltam föld alatt, különböző beosztásokban, a csillogó kuplistól, a bányamérésen keresztül, a műszaki előadóig. Azután - de már eközben is -, dolgoztam a bányász művelődésben, színjátszó rendezőtől kezdve, művelődési ház igazgatóig. Ez utóbbi több mint húsz évig tartott. Kétszer kaptam meg a BDSZ Művészeti Nívódíját. Irodalmi munkásságomért 2007-ben a Miskolci Irodalmi Rádió nekem ítélte meg a „Legjobb Szerző” díjat, és 2011-ben megkaptam a „Váci Mihály Irodalmi Díj”-at is. Sok versemben és prózámban foglalkozom a bányászattal és a bányászokkal, akikre mindig tisztelettel nézek fel. Szeretem a nehéz földalatti munkában edződött, sokszor önfeláldozásra is hajlandó munkásokat és sok-sok művemben rajzolom meg alakjukat.”

fel írásaiban az ősi szakma művelőinek megpróbáltatásait.

Halálával a magyar bányásztársadalom, a bányászemberek nehéz sorsát, az iparág múltját és jövőjét irodalmi műveiben, saját életútján keresztül hitelesen ábrázoló tagját veszítette el.

Egy olyan versével búcsúzunk tőle, amely lírai megfogalmazása a bányászat és a bányászok iránti elkötelezettségének.

„Bányában
Száz méter sötétség felettem,
S csak azon túl ragyog a Nap,
Amely életet ad,

S a tavaszi kőszá szélben,
Csintalan rügyeket fakaszt.
Száz méter sötétség,
Körülöttem fa és vas és szén,
S az emberek tenyerén
Vastag a kéreg, mint a sötétség,
És kemény, mint a bányászbecsület.

Ömlik a szén, a fekete arany,
Mint vízcsepp a napfényben,
Mint ragyog.
Gyöngyözik rajta bányászverejték,
S a szívlapát szélesen mosolyog.”

Nyugodj békében bányásztestvérünk!
Hámori István Péter

Személyi változások a BDSZ országos testületeiben

Az Országos Tanács új tagja: Boza István, Érc- és Ásványbányászok Szakszervezete (Herédi József helyett).

Az Országos Elnökség új tagjai: Újvári Bertalanné, Vásárosnaményi

Területi Alapszervezet (Major Erika helyett). Szőke András, Borsodi Bányászok Területi Tagozata (Pernecker László helyett). Boza István.

Kérés az Olvasóhoz

Egy évvel ezelőtt is kéressel fordultunk az egyetemes magyar bányászatban dolgozó aktív és nyugdíjas munkavállalókhoz kérve, hogy személyi jövedelemadójuk 1%-át szakszervezetünk alapítványai számára ajánlják fel.

E helyen is köszönetet mondunk mindazoknak, akik eddig is SZJA-juk 1%-ával támogatták Alapítványainkat. Szeretnénk tájékoztatni arról, hogy a Bánya- és Energiaipari Dolgozók Szakszervezetén belül két olyan alapítványunk működik, melyek részére az 1996. évi CXXVI. törvény alapján az 1%-os támogatás felajánlható.

Tisztelettel kérjük, hogy segítsen abban is, hogy közvetlen családtagjai, ismerősei is a BDSZ alapítványai részére ajánlják fel a befizetett személyi jövedelemadójuk 1%-át.

Szeretnénk biztosítani Ön/öke/t arról is, hogy a felajánlott összegek az alapítványokban megfogalmazott célokra kerülnek felhasználásra.

Bányászokért Alapítvány adószáma: 19662240-2-42

A Bánya- és Energiaipari Dolgozók Szakszervezetéhez tartozó szakszervezeti tagok szociális, kulturális, jóléti, foglalkoztatási, egészségügyi, képzési-oktatási, üdültetési, segélyeztetési lehetőségeinek javítása, megfelelő szervezeti keretek és kiegészítő támogatási lehetőségek biztosítása a munkanélkülivé vált bányászok megsegítésére annak érdekében, hogy alkotó emberként találják meg helyüket a társadalomban.

Az alapítvány céljainak megvalósítása érdekében:

- Munkanélkülivé vált vagy egyéb okból rászoruló szakszervezeti tagok részére pénzbeli segélyt folyósít.
- Minden olyan esetben, amikor a közvetlen pénzbeli támogatás nem

nyújt megfelelő segítséget (pl. egyedülálló ápolása vagy ellátása), természetben nyújtott szolgáltatásokkal segíti a rászorultakat.

- A közép- és felsőfokú bányászképzésben résztvevő tanulók, hallgatók javára ösztöndíjakat adományoz, ill. egyéb támogatásokat ad annak érdekében, hogy elméletileg jól megalapozott szaktudásukkal képesek legyenek a szakma sokoldalú fejlesztésére a mindenkori műszaki, gazdasági körülményeknek megfelelően.

- Elősegíti, ill. lehetőségeihez mérten anyagilag támogatja a munkavégzésből, a munkahely sajátosságaiból adódó egészségügyi problémák, károsító hatások megelőzésére, időben történő megismerésére irányuló kutatásokat.

- Anyagi eszközökkel segíti a megbetegedett bányászok - különös tekintettel a foglalkozási megbetegedésekre és a balesetekre - hazai és külföldi gyógy- és szanatóriumi kezelését, gyógyászati segédeszközök, gyógyszerek, valamint a gyógyításhoz szükséges műszerek, felszerelések beszerzését.

- Szakirányú tudományos konferenciákat és rendezvényeket szervez, ill. támogat, szakemberek külföldi tanulmányutakon való részvételét segíti.

- Részben vagy egészben átvállalja az egyes szakszervezeti tagok, azok családtagjai üdülési költségtérítését, támogatja a saját tulajdonú bányászudulók működését.

- Segélyben, képzési vagy átképzési támogatásban részesíti a felszámolásra és bezárásra kerülő bányavállalatoktól, bezárt aknaüzemekről elbocsátott szakszervezeti tagokat, továbbá támogatja ezen tagok áttelepülését, pályamódosítását és újrakezdését.

Bányász Kultúráért Alapítvány adószám: 19639439-2-42

Dr. Horn János

OT ülés

A BDSZ országos tanácsa 2021. október 20-án tartotta, munkaterv szerinti legutóbbi ülését. A járványügyi korlátozások akkor még lehetővé tették a személyes részvételt, így az ülés a BDSZ központban került megrendezésre.

Az első napirendi pontban, a BDSZ elnöke tolmácsolásában tájékoztató

hangzott el a két OT ülés közötti eseményekről, aktualitásokról.

Ezt követően a testület – ugyancsak az elnök előterjesztésében - állásfoglalást tárgyalt és fogadott el az alapszervezeti, tagozati és országos szintű tagszervezési feladatokról.

Ezután a projektmenedzserek tájé-

koztatták a grémiumot, a BDSZ projektjeiről és a LIFE programról, majd személyi kérdésekről döntött az országos tanács. Új elnökségi tagok választására, MASZSZ kongresszusi küldöttek választására, elismerések átadására került sor.

Az országos testület ülése az egyebek megtárgyalásával ért véget.

Elnökségi ülés

nek egyeztetése volt.

A második téma szóbeli egyeztetés volt az alágazati és alapszervezeti kollektív szerződésekről, a munkahelyi megállapodások áttekintésének, elemzésének feladatairól.

Ezt követően az elnökség megtárgyalta és az Országos Tanács ülésére ajánlot-

ta a BDSZ 2022. I. féléves munkatervére tett elnöki javaslatot

Ezután a grémium – a BDSZ kongresszusi delegáltjai előadásban tájékoztatót hallgatott meg a MASZSZ 2021. november 19-ei kongresszusáról.

Az ülés az Egyebek napirenddel fejeződött be.

Gazdag ember

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
1															
2															
3															
4															
5															
6															
7															
8															
9															
10															
11															
12															
13															
14															
15															

VÍZSZINTES:

1. Lakosztály – pénzügyőr. 2. Valamiket borítóval sorra fed – több részből álló. 3. Elragadtatással nyilatkozik – a világ egyik legnagyobb szarvasféléje. 4. Spion ...-i csata; a második búr háború egyik ütközte – nagy tartály. 5. Filozófiai fogalom – Voznyeszenszkij poemája – ... Meireles; portugál labdarúgó. 6. Novellairó, a Petőfi Társaság tagja volt (József) – mesterséges nyelv – Alvar ...; finn építész volt. 7. Ökör irányítására: vissza! – utazás, angolul – klubba jár. 8. **Gazdag emberre mondták egykoron, 1. rész.** 9. Dunántúli sportegylet – valakit ünneplő – német létige. 10. Művészi reprodukció, színes nyomat – cégtáblákon: társ – csoport széled. 11. Esőn áll – lakóépület – község Komárom-Esztergom megyében. 12. Kötőszó – zenei félhang. 13. Injekciót szúrát – **A megfejtés 2. része.** 14. Helység Mórahalom mellett – réti margitvirág. 15. Bács-... megye – toldalék nélküli (szó).

FÜGGŐLEGES:

1. Annál lentebb hajít – Zala megyei község. 2. Bíróági ügy – ...-i-Noor; ceruzamárka – láng – Elemér, becézve. 3. Durva posztó – különbség lehet ilyen – dán sziget. 4. ... Stewart; brit rockénekes – hosszú idő múlva – torlasz, tájszóval. 5. Népszerű színész

(Péter) – Még kér a ...; Jancsó-film – cukorka. 6. Fészkelődik – cseh író volt (Josef Kajetán) – testrész. 7. Benzinkút – hivatali részleg. 8. Tolna megyei község – családjába fogad valakit – Edwin van der ...; holland focikapus. 9. Székelyföldi fürdőhely – Szép Ernő műve. 10. ... Appia; híres ókori út – energia – ... valamin; nagy érdeklődéssel figyeli. 11. Innivaló – halomban áll! – tömeget szétver. 12. Régi időmértő – labdarúgóedző (Tibor) – becézett Erika. 13. Szörp neve – hivatalsegéd, régiesen – fagyos évszak. 14. Angol tagadószó – német női név – hegedű tartója – görög betű. 15. Aranyló – húzódozva, kelleetlenül.

Beküldendő a vastagbetűs sorok megfejtése!

A rejtvénypályázat nyertesei

A szeptemberi rejtvényünk helyes megfejtése a következő: GEOTERMIKUS, VULKÁNI ÜVEG, SZILIKÁTOK, SZERSZÁMOK. A nyertesek: Bajnóczy Ilona, 6237 Kecel, Móra F. u. 1.; Kiss Józsefné, 3720 Sajókaza, Bányász u. 10.; Lévai Istvánné, 3720 Sajókaza, Rákóczi u. 41.

A nyereményeket postán küldjük el.

Közlemény a MASZSZ kongresszusáról

Tisztelt Szerkesztőség!

Az alábbiakban olvasható közleményünk a Magyar Szakszervezeti Szövetség Kongresszusáról.

Nem választott elnököt a MASZSZ november 19-i kongresszusa!

Mind az első, mind a második választási forduló eredménytelennek bizonyult.

A küldöttek ezért úgy döntöttek, hogy továbbra is Székely Tamás alelnök ügyvezető elnöki minőségében vigye tovább a konföderáció ügyeit a következő tisztújító kongresszus összehívásáig.

2021. november 19.

Székely Tamás
MASZSZ alelnök

**Minden kedves olvasónknak,
eredményekben gazdag,
vírusmentes boldog
új esztendőt kíván
a Bányamunkás
szerkesztősége!**

BÁNYAMUNKÁS

A BÁNYA-, ENERGIA-
ÉS IPARI DOLGOZÓK
SZAKSZERVEZETÉNEK LAPJA

Főszerkesztő: Hámori István Péter • Szerkesztőség: 1068 Budapest VI. Városligeti fasor 46-48.

Telefon: 322-1226 • Fax/üzenetrögzítő: 351-7758 • E-mail: bdsz@banyasz.hu •

A Bányamunkásban megjelent cikkek interneten is hozzáférhetők: www.banyasz.hu • Kiadja és

nyomja a Nyomdort Kft. • Tel.: 06 30 825-4084 • Felelős kiadó: Rabi Ferenc • ISSN 0133-6630